

Verheffening

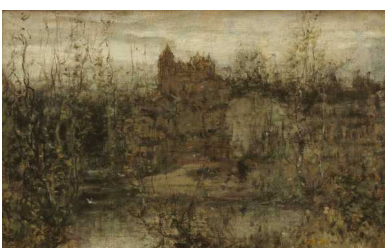
'Kunst is een publieke zaak. Een overheidstaak.'

Foto Marcel van den Bergh

'Liep ik in eerste instantie aan voorbij, ondanks het grote formaat. Toen vertelde iemand in het museum me wat het voorstelde. Vier Hutu's die wachten op hun berechting. Dan zie je toch plots van alles in hun gezichten. De ene zit te denken aan zijn mogelijke einde. De andere heeft een vragende uitdrukking. Allemaal verschillende karakters. Komt toch door die honderden spiertjes die wij in ons gezicht hebben.' Ronald Ophuis, Gacaca, 4 Hutu prisoners during their trial. Rwanda 2005, 2010.

Fotografie Peter Cox Collectie Museum Jan Cunen, Oss

'Figuratief, maar toch vooral abstract schilderij. Geeft aanleiding er van alles in te zien. Er valt nog iets te denken. Maris had de moed dit te schilderen. Zoveel onduidelijkheid en abstractie heeft toch het risico van hoon. Zeker in die tijd. Iedereen was nog bezig met de herkenbare waarneming.' Matthijs Maris, Het betoverde kasteel, ca. 1880.

Peter Cox

'Geen tweeluik. Heb ik zelf naast elkaar laten hangen. Fascinerend, het licht in het linkerbeeld. Daar ga je toch voor naar Frankrijk of Noord-Italië. Knap gefotografeerd. Moet je toch maar net gezien hebben, die kinderen die daar lopen. Jon Naar, Strasbourg children, 1964 en Barragan red, 1965.

Peter Cox

Deze doet me denken aan ons nieuwe partijbureau in Amersfoort. Oude Rabobank, helemaal gestript. Heel modern. Gaat om het beeld van een beter leven. Vooruitstrevend.'

Peter Cox

Onder de titel Linkse Hobby heeft Jan Marijnissen een keuze uit de collectie van Museum Jan Cunen gemaakt. Van 19de-eeuwse landschappen tot aan abstracte schilderijen. 'De titel voor de tentoonstelling is natuurlijk een provocatie.'

DOOR RUTGER PONTZEN

'Hoe het is begonnen, mijn liefde voor de kunst? Ik heb altijd wel een zwak voor esthetica gehad. Een brede belangstelling voor muziek en Italiaanse films, van Pasolini en Bertolucci. Al van jongs af aan. Het eerste muziekstuk dat ik hoorde, was het befaamde duet uit De Parelvisser van Bizet, op een ep'tje. Dat vond mijn vader mooi. Maar de liefde is pas echt begonnen met een schoolvriend die van Beethoven hield. De Pastorale. Die draaiden we bij hem thuis, op de boerderij met uitzicht over het landschap daar. Dat sloot er helemaal op aan. Prachtig. Hij leerde me ook kijken naar architectuur. Wat een opkamer

was, een zadeldak. Als je maar genoeg kijkt, krijg je er vanzelf meer oog voor.

'De schilderkunst kwam later. Bij mijn oom in Den Haag hing een landschap van Mesdag. Maar dat is een jeugdherinnering. Daarna kwam ik er lange tijd niet mee in aanraking. Totdat ik voor het eerst een reproductie van Picasso's Guernica zag. Treffend: het leed dat eruit sprak. De eerste stad die door Messerschmitts was gebombardeerd. Dat iemand dat wist te visualiseren. Heel indrukwekkend.

'Eind jaren zestig, begin jaren zeventig raakte ik verslingerd aan Van Gogh. Las zijn brieven. Tegen de muren van mijn kamer hingen De Zaaier en Boerin in het landschap, dat soort werk. Hoort een beetje bij die leeftijd. Ook wel interessant dat hij in de Borinage had geleefd, de Waalse mijnstreek. Niet dat de sociale achtergrond van een kunstenaar me veel interesseert. Het persoonlijke drama. Dat is meer een curiosum. Je moet object en subject van elkaar scheiden. Natuurlijk had Van Gogh een heel curieus leven. Maar er zijn ook veel goede kunstenaars die een verdomd saai leven hebben geleid.

'Mijn voorkeur is eigenlijk heel intuïtief. Ik hou ook meer van abstracte kunst dan van figuratieve. Een paar uitzonderingen daargelaten, zoals Titus in monnikspij van Rembrandt, in het Rijksmuseum. Een vader die zijn zoon zo liefdevol heeft geschilderd. Daar kan ik uren naar kijken. Ik weet niet waarom. Natuurlijk is er een link met mij, omdat mijn vader zo vroeg is gestorven. Het is een rationalisatie. Psychologie van de koude grond. Maar toen iemand me daar eens op wees, raakte ik geëmotioneerd.

'Maar over het algemeen verveelt figuratie me al snel. Ik kijk liever naar abstracte schilderijen. Het is gewoon een prettige ervaring. Heel down to earth. Materialen, kleuren, verf, ordening. Net als ambachtelijkheid. Als ik een

plastiek zie die is gelast, dan let ik daar op. Hoe dat is gedaan. Meestal valt het tegen. De meeste kunstenaars kunnen niet lassen. Ik heb dingen in het Bonnefantenmuseum gezien waarvan ik denk: man, ga een lascursus volgen. Zo duur is dat niet. Gruwelijk. Het gaat er toch om of je wel of geen liefde voor het materiaal hebt. Maar goed, ieder zijn ding.

'Ik bezoek heel regelmatig tentoonstellingen en musea. Reis de laatste jaren veel naar Duitsland. Essen. Düsseldorf. Onlangs was ik in Wenen. Het Albertina Museum, het Kunsthistorisches Museum. Geweldig. Loop ik daar tegen zo'n Holbein aan. Een schilderijtje uit de 16de eeuw. Denk ik toch: shit, Jezus, hoe heeft-ie dat voor elkaar gekregen? Dan wil ik daar alles van weten. Je gaat je gaandeweg verder ontwikkelen. Ik begon bij Beethoven, maar nu ben ik al verder, bij Monteverdi. Iemand in Museum Jan Cunen attendeerde me op de Manifesta in Genk. Daar ga ik dan ook naartoe.

'Ik heb ze wel, boeken over kunst, maar lees ze nooit. Blader ze gewoon wat door. Al die teksten, daar ben ik niet van. Het gaat me boven de pet. Dat is niet voor mij bedoeld. Of zoals Henk van Os zegt: ze doen allemaal moeilijke woordjes. Een goede uitlegger houdt rekening met de ontvanger. Je hebt mensen nodig die het weten uit te leggen. Explicateurs, zoals Henk van Os, Pierre Janssen. Henk vertelde me onlangs over de zogenaamde kunsturen in het onderwijs. Wat blijkt: een substantieel deel van de reguliere bezoekers van het Rijks blijkt in hun jeugd al musea te hebben bezocht. Het is een indicatie van hoe belangrijk het is om kinderen van jongs af aan met kunst vertrouwd te maken. Dat wordt nu allemaal wegbezuinigd. Terwijl dat meer de toekomst is dan een verdere stijging van materiële welvaart. Verbeelding is onbetaalbaar.

'Ik geloof nog steeds in de

verheffing van het volk. Naarmate je je verheft, wordt je panorama groter. Zo maak je een volk gelukkiger. Niet door het dom te houden, maar door inzicht te verschaffen. Alles in de kunst is uit te leggen. Het zijn gewoon mooie spullen. Begin eenvoudig. Het is handig als iemand je helpt kunst te begrijpen. Iemand die je over de drempel helpt. En dat moet je op jonge leeftijd worden bijgebracht. Bij ons op school werd vroeger gewoon een plaat opgezet. Daar word je toch gek van. Waarom geen violist die iets vertelt over zijn viool? Wat je ermee kan en waarom bepaalde tonen en combinaties van tonen emotie opwekken?

'Dat de SP in plaats van 200 miljoen te bezuinigen er voor de kunst juist 100 miljoen bij wil, zal wel met die educatie te maken hebben. Het openbaar kunstbezit moet voor iedereen toegankelijk zijn. Liefst gratis, onder leiding, met uitleg, via televisie, grote tentoonstellingen waar het heel druk wordt, met veel merchandising. Daar haal ik mijn neus niet voor op. Hoe meer mensen hoe beter. Hoewel ik me wel druk maak over sponsoring. Als je ziet hoe Harry Mens voor 30 mille de hele Vermeer-tentoonstelling in Den Haag voor een avond afhuurde. Ik ben bang dat sponsorgeld de publieke verantwoordelijkheid doet afnemen. Als het economisch slecht gaat en de sponsor zijn geld terugtrekt, slaat de kaalslag toe. Kunst is een publieke zaak. Een overheidstaak.

'Dat we mijn tentoonstelling Linkse hobby hebben genoemd is natuurlijk een provocatie. Als je deze tentoonstelling bekijkt, begrijp je gelijk dat kunst geen hobby is. En al helemaal geen linkse. Ik weet zeker dat iedereen door minstens vijf werken gefascineerd zal worden. Dat vind ik al heel wat. De opmerking van de PVV dat kunst een linkse hobby is, was ook rancuneus: nu zijn wij aan de macht en nu zullen we die hele flauwekul van het publieke kunst domein en de publieke omroep afschaffen. En dat terwijl

de publieke omroep nu ook programma's uitzendt, zoals Strictly come dancing, die je bij de commerciëlen ziet. Treurig. Nee, de titel is sarcastisch bedoeld.'

Linkse hobby. De keuze van Jan Marijnissen. Museum Jan Cunen, Oss. 8 september tot en met 20 januari 2013

Marijnissen over het algemeen belang

'Nee, vermindering van kunstsubsidie hoeft niet slecht te zijn. Je ziet een nieuwe energie in theaters en musea om eigen geld te verdienen. De zaak was blijkbaar ingekakt. Dat gebeurt overal in de publieke sector. Het elan ontbreekt. Het doel van de organisatie wordt uit het oog verloren. Men richt zich op eigen salaris, exitregelingen, bonussen. Dat begon al in de jaren zeventig. Waarom zou je je nog voor het algemeen belang inzetten? Voor anderen? De kunst? Zorg eerst voor jezelf. Viel me op bij Ronald de Leeuw, de opvolger van Henk van Os bij het Rijksmuseum. Bij de verbouwing van het Rijks dreigde een budgetoverschrijding van 100 procent. In plaats van vijf jaar zou het tien jaar gaan duren. En dan zegt hij halverwege het bouwproces: ik vertrek, ga in Wenen wonen en opera kijken. Ontluisterend. Ik heb het ook meegemaakt bij het Nationaal Historisch Museum (Marijnissen was daarvan een van de initiatiefnemers, red.). Daarvoor sprak ik diverse museumdirecteuren, tête-à-tête. Iedereen zei: Jan, dat is een goed

idee. Totdat een journalist erachter kwam dat geen van die directeuren iets aan het nieuwe museum wilde uitlenen. En ze het toch een waardeloos idee vonden, dat NHM. Ik wijt het aan een gebrek aan institutionele moraal. Ziekenhuizen die het belang van de patiënt uit het oog verliezen. Musea die het openleggen van kunstbezittingen voor een groot publiek niet meer tot doel stellen.'

''Ik heb dingen gezien waarvan ik denk: man, ga een lascursus volgen',,